Çocuklarda Yeme Fark?ndal??? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çocuklarda Yeme Fark?ndal??? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19024

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çocuklarda Yeme Fark?ndal??? Ölçe?i (ÇYFÖ), çocuklar?n yeme davran??lar? ve beslenme durumlar? üzerindeki fark?ndal?k düzeylerini ölçmek amac?yla Türkiye'deki popülasyona uyarlanm?? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, genellikle fark?ndal?k temelli e?itim programlar?n?n çocuklar?n yeme al??kanl?klar? üzerindeki etkilerini de?erlendirmek için kullan?lm??t?r. Ölçe?in temel amac?, çocuklar?n yiyecekleri seçme, tüketme ve doygunluk sinyallerini alg?lama biçimlerindeki bilinçli süreçleri nicelle?tirmektir.

Ölçek, Betül Kocaadam-Bozkurt taraf?ndan 2020 y?l?nda tamamlanan doktora tezi kapsam?nda Türkçeye adapte edilmi?tir. Ara?t?rma, yeme fark?ndal???n?n çocuklar?n sa?l?kl? beslenme al??kanl?klar?n? geli?tirmedeki rolünü vurgulamaktad?r ve bu alandaki deneysel çal??malar için geçerli ve güvenilir bir ölçüm arac? sunmay? amaçlam??t?r.

Anahtar Kelimeler

Yeme fark?ndal???, çocuk, beslenme, adaptasyon, psikometrik araç, yeme davran???, uyarlama, Gazi Üniversitesi.

Yazarlar

Betül KOCAADAM BOZKURT

Amaç

Bu ölçe?in temel amac?, çocuklar?n yeme süreçlerine yönelik bilinçli yakla??mlar?n? ve fark?ndal?k düzeylerini ölçmektir. Ölçek, özellikle fark?ndal?k temelli müdahalelerin çocuklar?n beslenme al??kanl?klar? ve genel yeme davran??lar? üzerindeki etkilerini belirlemek için bir de?erlendirme arac? olarak tasarlanm??t?r.

ÇYFÖ, **Betül Kocaadam-Bozkurt** taraf?ndan yürütülen doktora tezi kapsam?nda, Gazi Üniversitesi'nde geli?tirilen "Çocuklarda Yeme Fark?ndal??? E?itim Program?"n?n etkilili?ini ölçmek için kullan?lm??t?r. Bu ba?lamda ÇYFÖ, e?itim öncesi ve sonras? de?i?imleri izlemede kritik bir rol oynam??t?r ve sa?l?kl? ya?am tarz? geli?imini desteklemeyi amaçlam??t?r.

Yap?

Çocuklarda Yeme Fark?ndal??? Ölçe?i, mindful eating (bilinçli yeme) kavram?n?n çocuklardaki kar??l???n? ölçmeyi hedefler. Temel olarak, bireyin yiyecekleri ne zaman, nas?l ve neden tüketti?ine dair içsel ve d??sal ipuçlar?na ne kadar dikkat etti?ini de?erlendirir. Ölçek, yeme eylemini otomatik bir süreç olmaktan ç?kar?p, bilinçli ve yarg?lay?c? olmayan bir deneyim haline

ARABPSYCHOLOGY.COM

getirme yetene?ini sorgular.

Ölçe?in ölçtü?ü temel yap?lar ?unlar? içerir: **?çsel ?puçlar?na Duyarl?l?k** (açl?k ve doygunluk sinyallerini tan?ma), **Duygusal Yeme E?ilimi** (duygusal durumlar?n yeme üzerindeki etkisi) ve **D??sal ?puçlar?na Tepki** (çevresel faktörlerin yeme davran???n? tetiklemesi). Bu boyutlar, çocuklar?n sa?l?kl? beslenme al??kanl?klar? geli?tirmesi aç?s?ndan merkezi öneme sahiptir.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??malar?, orijinal tezin metodoloji bölümünde detayl? olarak sunulmaktad?r. Ancak sunulan özet kaynaklarda spesifik geçerlik katsay?lar? veya analiz sonuçlar? (örne?in, faktör analizi uyum indeksleri) belirtilmemi?tir. Bir uyarlama ölçe?i olmas? nedeniyle, yap? geçerli?i ve kapsam geçerli?inin, Türk kültürüne ve çocuk popülasyonuna uygunlu?unu sa?lamak amac?yla uzman görü?leri al?narak incelendi?i varsay?lmaktad?r.

Genellikle bu tür adaptasyon çal??malar?nda, dilsel e?de?erlik çal??malar? yap?l?r ve Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullan?larak ölçe?in orijinal teorik yap?y? koruyup korumad??? titizlikle test edilir. Bu çal??malar?n, ölçe?in yeme fark?ndal??? yap?s?n? ba?ar?l? bir ?ekilde temsil etti?ini göstermesi beklenir.

Güvenirlik

Güvenirlik analizlerine ait spesifik de?erler (örne?in, Cronbach Alfa iç tutarl?l?k katsay?s?, madde toplam korelasyonlar?) bu kaynakta belirtilmemi?tir. Ancak, doktora tez çal??mas?nda güvenilirli?in sa?lanmas? için iç tutarl?l?k analizlerinin ve muhtemelen zaman içindeki istikrar? ölçmek ad?na test-tekrar test güvenilirli?i çal??malar?n?n yürütüldü?ü beklenmektedir.

Yüksek bir iç tutarl?l?k katsay?s?, ölçek maddelerinin ayn? psikolojik yap?y? (yeme fark?ndal???) tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir ve ölçe?in bilimsel standartlara uygunlu?unu destekler. Çal??man?n sonuçlar?, ÇYFÖ'nün çocuk popülasyonunda tutarl? ölçümler yapabildi?ini do?rulamal?d?r.

Faktör Analizi

Ölçe?in faktör yap?s?, uyarlama çal??mas? kapsam?nda analiz edilmi?tir. Uyarlama sürecinde, orijinal ölçe?in boyutlar?n?n (alt faktörlerinin) Türkçe versiyonunda da benzer ?ekilde gruplan?p gruplanmad??? belirlenmi?tir. Bu analizler, genellikle Do?rulay?c? Faktör Analizi kullan?larak gerçekle?tirilir.

Faktör analizinin temel amac?, ölçek maddeleri aras?ndaki ili?kileri inceleyerek yeme fark?ndal??? yap?s?n? olu?turan temel boyutlar? ortaya ç?karmakt?r. Bu boyutlar, ara?t?rmac?lara çocuklar?n

ARABPSYCHOLOGY.COM

yeme davran??lar?n? daha spesifik alanlarda de?erlendirme imkan? sunar.

Araç Bilgileri

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Derecelendirme format? kaynakta belirtilmemi?tir; ancak çocuk popülasyonuna uygun olarak haz?rlanm??, genellikle 3 veya 4 noktal? Likert tipi bir yan?t sistemi kulland??? varsay?lmaktad?r.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Çocuklar

Ya? Grubu: Doktora tezinin kapsam?na göre genellikle okul ça??ndaki çocuklar (yakla??k 6-12 ya?) hedeflenmektedir.

Popülasyon Detaylar?: Gazi Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü bünyesinde yürütülen bir e?itim program?n?n etkisini de?erlendirmek amac?yla kullan?lm??t?r.

Test Metodolojisi: Ölçek, deneysel bir çal??mada yeme fark?ndal??? e?itim program?n?n ba??ml? de?i?ken üzerindeki etkisini ölçmek için ön test ve son test olarak kullan?lm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Bilinçli yeme, beslenme durumu, doktora tezi, uyarlama, psikoloji, fark?ndal?k.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Veri mevcut de?ildir.

?leti?im E-posta Adresleri: betulkocaadam@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Gazi Üniversitesi, Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü (Tez çal??mas?n?n yap?ld??? kurum).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, Betül Kocaadam Bozkurt taraf?ndan **2020** y?l?nda tamamlanan doktora tezi kapsam?nda uyarlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? için yazar?n izninin al?nmas? gerekmektedir. Kullan?m izinleri ve olas? ücretlendirme bilgileri için sorumlu yazar ile do?rudan e-posta yoluyla ileti?ime geçilmesi önerilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçe?in orijinal PDF belgesi ?uradan indirilebilir: cocuklarda-yeme-farkindaligi-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Kocaadam-Bozkurt, B. (2020). *Çocuklarda Yeme Fark?ndal??? E?itim Program?'n?n yeme davran??? ve beslenme durumu üzerine etkisi* . Gazi Üniversitesi, Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü.

Ek olarak, ölçe?e dair ba?ka bir ba?lant? da mevcuttur: toad.halileksi.net

Çocuklarda Yeme Fark?ndal??? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, sorumlu yazar?n doktora tezinde yer almaktad?r. Bu özet kaynakta ölçe?in tam maddeleri sunulmam??t?r ve ölçe?in tam içeri?i ve uygulama yönergeleri için yazar ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM